

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Maročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVI.

V Ljubljani, v torek, dne 26. septembra 1933.

Štev. 109.

Pa povodenjski katastrofi

Slovenijo je zadela težka povodenjska katastrofa. Zlasti Dolenjska, Notranjska, ljubljanska okolica in Savinjska dolina so prizadete od povodnji, ki je v teh krajih zavzela takšen obseg, kakor ga ljudje ne pomnijo že leta. Materijalna škoda je ogromna, saj so uničeni vsi poljski pridelki, porušeni je cela vrsta mostov, razdelanih polno njiv in odnešeno polno rodovitne zemlje. Tudi živine je precej poginilo in niti ni bilo brez človeških žrtv. Benda od povodnji prizadetih okrajev je velika škoda in odpomoč nujna. Oblasti so tudi že ukrenile obsežne pomožne akcije in vsaj za preživetje ljudi je poskrbljeno. Toda vse te akcije ne zadostujejo in potrebni so radikalni ukrepi, da se v resnici pomaga prebivalstvu, da ga ne stare ta grozovita elementarna katastrofa.

Zlasti pa je treba gledati na to, da se povodenjska katastrofa v sedanjem obsegu ne ponovi več, kajti jasno je, da ne bi pri vsem silnem naliwu od četrtka dalje povodenj zavzela takšnega obsega, če bi bila že izvedena regulacija naših rek in potokov. Bivša Avstro-Ogrska je na Tirolskem in v nemških alpskih deželah regulacijo hudournikov skoraj docela izvedla, dočim je slovenske pokrajine v tem pogledu čisto zanemarila. Zato grozi pri nas vsak večji naliw s katastrofo in zato je že skrajni čas, da se ta stalna ugroza nad našimi kraji neha in da se takoj prične s pripravi za popolno regulacijo vseh naših rek in potokov.

Za to potrebna sredstva se morajo najti, pa naj bi bili časi še tako težki, ker ne gre, da leto za letom uničujejo povodnji naše narodno premoženje. Kar je treba storiti, to se mora storiti, ker slab gospodar je tisti, ki gleda, kako mu voda ob vsakem večjem naliwu uničuje polja, ne da bi kaj obvaroval svojo zemljo pred povodnjo. Zato se potrebna sredstva morajo najti in pravimo, da se tudi morejo dobiti.

Najeti bi bilo treba veliko regulacijsko posojilo, ki bi moralo biti davka prosto, uživati vse druge prednosti in ki se ne bi smelo obrestovati več ko po 4 odstotke. To posojilo bi moralo pomeniti za podpisnike posojila varno in gotovo rento, da bi ljudje brez skrbi vlagali v to posojilo tudi svoje prihranke, ker danes itak ne vedo, kam naj nalagajo denar. Narodna banka bi morala obvezati se, da lombardira to posojilo, da bi mogli njegovi podpisniki v primeru stiske priti do potrebnega denarja.

Velik del tega posojila bi morala podpisati država in samoupravna telesa, ki imajo skoraj vsako leto itak velike izdatke za pomoč od povodnji prizadetim krajem, in ki bi bila oproščena teh izdatkov, kadar bodo regulacijska dela dovršena. Interesenti v krajih, ki so vedno ogroženi od povodnji, bi nadalje tudi podpisali mnogo tega posojila, a tudi drugi varčevalci, ker bi po izvršenih regulacijah naraslo vse premoženje naroda. Razne gradbene družbe bi enako bile interesirane, da se ta dela izvedejo in vse polno možnosti je, da se z dogovori z njimi dosežejo razne plačilne ugodnosti, da vsaj za prvi hip ne bi bila potrebna tako velika sredstva. Mogel pa bi se krog podpisnikov regulacijskega posojila povečati tudi z razširjenjem posojila v loterijsko posojilo.

Na vsak način pa bi apel na javnost za podpisovanje regulacijskega posojila ne bil brezuspešen, saj so vendar vsi prebivalci naše banovine interesirani na tem, da se nevarnost teh večnih povodnji že enkrat neha. Vse naše premoženje se dvigne, kadar bomo imeli naše reke in potoke regulirane, ker tudi v tujem prometu bodo potem naši kraji mnogo pridobili. Promet zastaja, zaslužek pada, blago se uničuje, njive se kvarijo leto za letom, ker ni izvedena regulacija rek. Čas je že, da se z energično akcijo napravi konec temu in

da se naši lepi kraji zavarujejo pred povodnjami.

Posebno poglavje v sedanjih povodnji tvori vprašanje podrtih mostov. Nekateri teh mostov so bili že tako slabi, da je kar skoraj prav, da jih je voda odnesla. Naj bo sreča v nesreči, da dobimo sedaj samo nove in močne mostove, kakršni so primerni za sedanjí promet in njegove potrebe. Lepe in široke mostove je treba zgraditi mesto porušeni in takšne, da bodo tudi težka vozila brez skrbi vozila čez nje. Ne sme biti več le loterija, če most še vzdrži malo večjo vodo ali ne, temveč mosti morajo biti dovolj krepki za vsak primer. Tudi bo morda potrebno, da se marsikateri most preloži na boljše mesto, da se ob tej priliki popravijo tudi ceste in da se te prelože, če so njih ovinki preostri. Naj po tej povodnji za vselej izginejo iz Slo-

venije stani, premajhni in preslabi mostovi. Regulacijsko posojilo naj bi dalo sredstva tudi za nove mostove.

Velika narodna nesreča je sedanja povodenj, še večja nesreča pa bo, če bomo ob tej nesreči le lamentirali in jadikovali, mesto da bi delali. Naj so časi težki ali ne, kar je treba, to se mora storiti in zato je regulacija rek in potokov ter gradnja novih mostov neodložljiva. Takoj je treba sestaviti točen načrt za izvedbo teh del in za njih financiranje, kajti ta dela so najvažnejša naloga, ki jo moramo rešiti. Vse druge izdatke je treba omejiti, da se ta dela izvedejo, zlasti pa vse reprezentacijske, ker danes nimamo ne denarja ne potrebe za prazne reprezentacije, temveč le nujno potrebo dela. Večna ugroza od povodnji za naše kraje se mora nehati, zato naj se prične velika regulacijska dela.

Proti prodajanju blaga po hišah

Ostra okrožnica banske uprave proti vsem trgovskim potnikom, zlasti tujim, ki prodajajo blago po hišah. — Vsak prestopek treba strogo kaznovati — tujim potnikom pa ne več obnoviti vizuma

Nesete so bile pritožbe trgovcev in obrtnikov proti nedovoljenemu prodajanju blaga tujih trgovskih potnikov po hišah. Pa čeprav je zakon o strogo prepovedal takšno prodajanje in zlasti v obmejnih krajih, so bile vendarle vse te pritožbe večinoma zaman in nekatera oblastva so kaznovala kršitelje teh določb tako milo — če so sploh postopala — da niso mogle kazni prav nikogar preplašiti. V primeri z davki, ki jih plačuje trgovec, so bile te kazni prava bagatela, da so se tuji potniki mogli še navedevati iz tistih, ki so jih prijeli.

Upamo pa, da bo sedaj stvar čisto drugačna, kajti banska uprava je izdala na vsa sreska načelstva in mestne policije okrožnico, v kateri opozarja na gospodarsko škodo, ki jo povzroča to nedovoljeno prodajanje blaga po hišah. Obenem pa nalaga okrožnica vsem uradom, da strogo kaznujejo vse takšne nedovoljene prodajalce in jim tudi zaplenijo blago.

Po tej okrožnici je dolžnost pristojnih uradov, da z vso odločnostjo zatirajo vsako nedovoljeno prodajanje blaga po hišah. Čeprav je pričakovati, da bo imela že okrožnica sama zaželjeni učinek, vendar pa je treba, da tudi trgovci in obrtniki sami pomagajo oblastvom in da brezpogojno naznanijo vsakogar, ki bi nedovoljeno prodajal blago po hišah.

Banski upravi pa se za njen energični nastop iskreno zahvalujemo. Ena glavnih zahtev trgovstva je vendarle izvedena!

Okrožnica banske uprave, ki je bila izdana dne 16. septembra pod številko VIII. No. 3541/2, se glasi:

»Vsem sreskim in mestnim načelstvom ter sreski izpostavi v Skofji Loki, upravi policije v Ljubljani in predstojništvoma mestne policije v Celju in Mariboru.

Izrabljajoč stisko in posebne okoliščine sedanjega gospodarstva, so se pojavili trgovski potniki, ki so ponujali blago v nakup z ogromnimi 100 do 200% dobički, ali pa se v kakem kraju stalno naselili in nakupovali blago od domačih producentov kot posredniki za prav tako ogromne provizije, ali pa so končno nakupovali in prodajali blago v večjem obsegu kot navadni krošnjariji. Znano je več primerov izkoriščevalcev nepoučenega ljudstva, in sicer inozemskih trgovskih potnikov, ki delajo v manufakturni, papirni, keramični stroki in še nekaterih drugih, zlasti pa tudi pri hmeljski trgovini. Glede manufakturnistov se je ugotovilo, da so kupovali manj vredno tukajšnje blago in ga prodajali dva do trikrat dražje po letoviških in večjih mestih z rafiniranim nastopom. Kupčija jim je tako cvetela, da je tudi po prodani kvantiteti blaga daleč presegala promet malega detajlista. Ti ljudje niso samo odušev-

navljali cene, temveč so tudi znali rafinirano utajiti denar, skratka med njimi so tipi, na katere mora varnostna oblast polagati posebno pozornost.

V papirni stroki se slejkoprej dogaja, da ponujajo trgovski potniki blago pri zasebnikih, zavodih in uradih po višjih cenah, nego tukajšnji detajlisti dotično blago prodajajo, v keramični stroki so nekateri izdelki celo trikrat dražji nego domači itd. Ogoljufano prebivalstvo prepozno spozna, komu je nasledilo. Dasi zakon proglašja kupčije trgovskih potnikov z zasebniki za nične in torej sklenjene pogodbe za netoizpolnje, to določilo izgubi praktično uspeh s tem, ker stranke navadno takoj plačajo blago pri prejemu. V hmeljski trgovini se posebej dogaja, da trgovski potnik otvori stalno nakupovalnico blaga na svoj račun, in ga po znatno višjih cenah prodaja inozemskim tovarnam. V tej branši bo sicer odpomogla sedanja boljša organizacija hmeljske prodaje. Če se omeni, da so nekateri trgovski potniki inozemci že leta in leta samostojno trgovali celo s tukaj nakupljenim inozemskim blagom, ne da bi si pridobili obrtne pravice, ne da bi samo pare davka plačali in so znali uiti kazenskim predpisom, je jasno posebno z ozirom na zelo razpaseno obiskovanje strank s ponujanjem nakupa, ki se zlasti po mestih zelo čuti, da je temu treba energično napraviti konec. Zakoniti predpisi dajejo zadostno garancijo za odpravo tega gospodarskega izrodka.

Po določilih sedaj veljavnega obrtnega zakona (§ 143 i sl.) ne smejo trgovski potniki (agenti) obiskovati strank niti z blagom, niti z vzorci, ampak smejo z vzorci obiskovati samo trgovce dotične stroke zunaj sedeža njih obrta, zasebnike pa samo z vzorci na poseben poprejšen poziv pri firmi, a nikdar ne z blagom! (V kraju samem, kjer ima dobaviteljica sedež podjetja, velja za nekaj branš sicer pravica nabiranja naročil, a niti tukaj ni dovoljeno blaga po hišah prodajati.) Poleg tega, da smejo trgovski potniki obiskovati samo trgovce in še to samo z vzorci, je izrecno prepovedano tudi inserirati, da se sprejemajo naročila n. pr. v stanovanju, niti se tu ne smejo naročila sprejemati, niti vzorci razkazovati. Brez poziva se sme zasebnikom razkazovati blago samo izjemnih strok, t. j. s šivalnimi stroji, s kolesi in še nekatere druge. Poslednja izjema pa je tako ozka, da se more v glavnem povdariti načelo o prepovedi obiskovanja netrگوceve bodisi z blagom, bodisi z vzorci. (Izjema glede urarjev in prodajalcev dragocenih kovin, ki smejo pač trgovcem nositi tudi blago ne le vzorce na ogled in ga izjemno tudi prodati, na načelu ne spremeni.)

Priobčite to pojasnilo vsem varnostnim organom, občinskim predstojništvom, raz-

glasite ga pa tudi na krajevno običajen način radi znanja (vendar brez uvodnih izjav). Odredite poostreno nadzorstvo in pogosto kontrolo zlasti osebno nepoznanih in pa inozemskih potnikov. Kazensko postopanje bodi čim krajše in hitreje, da doseže svoj namen. Opozarjate se, da zakon baš za kršitev naročilnih predpisov in samo v tem primeru izrečno nalaga kot postransko kazen tudi zaplenbo blaga. V posebnih primerih premislite, ali ne bi javni interese narekoval še nadaljnje bolj efektne ukrepe, s katerimi bi se preprečilo omenjeno početje, pri inozemcih tudi, ali morejo še pričakovati, da se jim obnovi vizum na potnem listu, ali da se jim bivanje še dovoli. Vsak prekršek sicer ne bodi povod prekomernim ukrepom, ali v danih okoliščinah bodi kazen stroga.

O omenjenih prekrških, ki jih zakrvice sicer legitimirani trgovski potniki, obvestite vselej Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, radi evidence, po možnosti s prepisom kazenske razpredelnice. Umestno je, da se v kratkem izvlečku opozore tudi lokalni listi na predmetno navodilo.

Za bana pomočnik: dr. Pirkmajer s. r. c.

Naknadni sporazum z Nemčijo

Dne 24. t. m. je stopil v veljavo naknadni sporazum z Nemčijo. Po tem sporazumu je dovolila Nemčija razne ugodnosti za uvoz naših češpelj, krapov in jajc.

Tako je dovolila Nemčija uvoz naših suhih češpelj vseh vrst v sodih ali vrečah in zabojih v teži do 80 kil po carini 10 mark za sto kil. V vsem se more izvoziti do konca leta 8000 ton češpelj, toda po tej znižani carini samo skozi postaje Passau ali Bodenbach. Carine prost izvoz češpelj pa je dovoljen vsem nemškim tvrdkam, ki izdelujejo iz češpelj marmelado ali pekmez in sicer 65% količine marmelade, ki so jo dokazano izdelali v času od 1. avgusta 1932 do 31. julija 1933. Ta kontingent znaša 3000 ton.

Za uvoz karpov iz Jugoslavije se plačuje po novem sporazumu samo 30 mark carine, dočim je znašala ta preje 80, oziroma 60 mark.

Končno nam je dovolila Nemčija po klavzuli največje ugodnosti uvoz 1200 ton jajc po carini 30 mark za sto kil. Ta kontingent pa se nanaša samo na sveža jajca, ki odgovarjajo nemškim predpisom o standardizaciji jajc. (Glej »Službene novine« z dne 21. septembra 1933.) Znižana carina velja za čas od 1. oktobra do konca tega leta.

Naši gospodarstveniki obiščejo Albanijo

Na željo albanskih in naših gospodarstvenikov bo organizirala zbornica v Skoplju obisk naših gospodarstvenikov v Albanijo, da se poživijo gospodarski stiki med Albanijo in južno Srbijo. Pred vojno, ko sta bili Albanija in južna Srbija v enem carinskem področju, so bili medsebojni trgovinski stiki med obema pokrajinama zelo živahni. Po vojni so skoraj popolnoma prenehali, v zadnjem času pa so zopet oživeli. Tako se je samo skozi obmejno postajo Podgrac uvozilo iz Jugoslavije v Albanijo leta 1929 cementa, koruze, gradbenega lesa in drugega blaga 300 ton, leta 1930 že 700 ton, leta 1931 1.400 ton in leta 1932 1.960 ton. Prav tako se je tudi povečal albanski izvoz v Jugoslavijo. To povečanje trgovine med obema deželama je znatno pomnožilo zanimanje albanskih trgovcev za jugoslovansko blago in zato je skopska zbornica sprejela inicijativno albanskih trgovcev in začela organizirati obisk jugoslovanskih gospodarstvenikov v Albanijo. Naši gospodarstveniki obiščejo Korčo, Elbasan, Tirano, Drač in Skadar in ob tej priliki obnove tudi stare trgovske stike. Najbrže bodo kmalu nato tudi albanski gospodarstveniki obiskali Jugoslavijo.

Jugoslavansko-avstrijska trg. zbornica na Dunaju

II.

Na poziv društva za trgovske interese je imel predsednik knez Liechtenstein dne 15. marca 1932 predavanje v znanem Kur-salonu o temi: »Jugoslavansko-avstrijski trgovinski promet v luči deviznih določb.« Predavanja so se udeležili poleg mnogo-številnega občinstva tudi poslanika Fran-cije in Češkoslovaške z osebjem, mnogi člani konzularnega zbora in predstavitelji prominentnih gospodarskih ustanov.

Na povabilo nemške trgovinske zbornice je predaval tajnik Heller v dvorani hotela Meissl & Schadt o trgovinskih odnošajih med Nemčijo in Jugoslavijo.

Pri klirinškem sporazumu je odlično so-delovala naša zbornica. Prav uspešno pa je posegla letos pred kratkim v pogajanja za novo trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Avstrijo. Poročali so obširno o tem vsi naši listi: Pogajanja so bila že prekinjena, naša delegacija je bila že pripravljena na odhod, ko je posegel vmes poslujoči pred-sednik Stirling, ki je na posebno lepo pri-rejeni večerji dosegel sporazum: in pogod-ba je bila sklenjena.

Za zboljšanje denarnega prometa je zbornica posredovala pri obeh narodnih bankah z velikim uspehom.

V svečani dvorani beogradske zbornice je predaval podpredsednik Stirling mese-ca septembra lanskega leta o gospodarskih odnošajih med obema državama. Na to je avstrijski reprezentanca posetila Sarajevo, Dubrovnik, Split, Ljubljano.

V poletju sem poročal v »Trgovskem li-stu« o sijajno uspelem predavanju takrat-nega trg. ministra dr. Jakonciga v nabito polni dvorani palače industrijalcev na Schwarzenbergovem trgu ob Ringu. Tako odličnega občinstva in v tolikem številu ni kmalu imel kak predavatelj niti na Dunaju. Minister je govoril o trgovinskih stikih med obema državama in pokazal na vse ovire in vse možnosti najlepšega razvoja. Predavanje je prenašal jugoslovanski ra-dio. — Za ta nepričakovani velik uspeh te-ga predavanja ima vse zasluge naša trgo-vinska zbornica, oz. njeno dunajsko vod-stvo.

Ali trgovinska zbornica je sodelovala tudi na raznih prireditvah, ko je šlo za čast in sloves naše države. Posebno za-slugo si je pridobila ob prireditvi letošnje Svetosavske besede. Dunajski listi so pi-sali, da je bila to sploh najsijajnejša pri-reditev na Dunaju. Naša trgovinska zbor-nica je s svojimi posebnimi vabili na vso veliko industrijo in trgovino k temu največ pripomogla. Samo na njena vabila je došlo nad 4000 šilingov (32.000 Din).

Zbornica ima blizu 300 članov, ki pla-čujejo po 100 šilingov letnine. Med temi je jugoslovanskih članov komaj 10%.

Odločujoči krogi na Dunaju in tudi v Jugoslaviji so čutili potrebo, da končno sodelujem v tej zbornici tudi jaz, v kar sem privolil in sem bil tudi soglasno izvo-ljen. V nemškem, slovenskem in srbohr-vatskem jeziku (menda prvič se je slišal naš jezik iz vrst udeležencev zbora) sem zagotovil svoje sodelovanje ter govoril o bodočih nalogah zbornice. Ako bo zdravje in bom imel ugodne prilike, bom tudi res intenzivneje sodeloval povsod, kjer vidim potrebo za napredek boljših odnošajev med obema državama.

Ob takih reminiscencah iz preteklosti moremo lahko sklepati, da bi mogla biti bodočnost še lepša, ako storijo svojo dolžnost vsi tisti faktorji, ki so v to pokli-cani. To pa niso samo Dunajčanje, pa naj bodo to že Nemci ali Jugoslavlani, marveč tudi razni krogi v Jugoslaviji. Ako je pri-stopilo k naši zbornici nad 250 Nemcev, ki redno plačujejo po 100 šilingov na leto, menim, da bi bilo tudi v Jugoslaviji lahko večje število trdnih in posameznikov, ki imajo najmanj toliko interesa na dobrih trgovinskih odnošajih z Avstrijo, kolikor je Nemcev, ki mislijo na bodoče stike z Ju-goslavijo.

Zato je v prvi vrsti potrebno, da se ogla-si iz Jugoslavije večje število članov. Ako ho-đemo imeti več vpliva, moramo zbornici tudi več nuditi, več dati. Samo zahtevati, a nič dajati — ni v redu. V tem pogledu mi je nekaj obljubljeno, da izide inicija-tiva od jugoslovanske strani. V interesu naše domovine je le želeli, da se to tudi zgodi.

Ker sem že pri pisanju o tej zbornici, naj še omenim svoje opazke: da so člani sicer po ogromni večini Dunajčanje in

Nemci, toda delovanje je bilo zares skoro izključno le — jugoslovansko, — bili so tu v prvi vrsti jugoslovanski interesi, ki so bili odločilni, za katere je bilo delo v pol-nem razmahu. Nikdar in nikoli ni prišlo na površje vprašanje: mi plačujemo, mi bomo ukazovali. Tako priznanje je treba ob vsa-ki priliki brez vsakega pridržka dajati: Zaslugam priznanje! Ako pa tu ali tam opravičeno kaj kritikujemo, prav, ali imej-mo pred očmi, da so veliko delali za naše interese možje, ki drugače niso naši.

Lep napredek naše radio-postaje Novi program naše radio-oddajne postaje

Minulo je že pet let, odkar z vedno več-jim uspehom deluje naša ljubljanska ra-dio-oddajna postaja. Zlasti v zadnjem času, ko je prevzel vodstvo zadruga komisariat, kaže radio-oddajna postaja povečano ak-tivnost in delavnost. Tako je bil razširjen oddajni okvirni načrt postaje, povečan v ta namen tudi lastni radio-orkester in zgra-diti se namerava tudi posebna relais-posta-ja v Mariboru, kjer se je doslej ljubljanski radio le slabo slišal. Znatno pa se je okre-pila tudi oddajna moč postaje, da je danes ljubljanska radio-oddajna postaja najmočnejša postaja v Jugoslaviji.

To intenzivno delo je tudi dvignilo šte-vilo radio-naročnikov, ki je doseglo že lepo število 8395 naročnikov. Jasno pa je, da to število še dolgo ne zadostuje in da ga bo treba znatno povečati. Že v lastnem inte-resu bi morali tudi radio-naročniki sami skrbeti za povečanje števila naročnikov, kajti čim več naročnikov, tem večja so tu-di sredstva oddajne postaje, tem lepši in zanimivejši bo tudi njen spored. Kdor ho-če torej boljši spored, ta mora postati agi-tator za nove radio-naročnike! Je pa to tudi v interesu vsega našega naroda, saj je višina oddajnega programa naše radio-postaje tudi merilo za stanje naše kulture. Pa tudi v gospodarskem oziru je nad vse važno, da ima radio-postaja dovolj naroč-nikov in s tem dovolj sredstev. Ravno zbi-ranje gospodarskih vesti je zlasti združeno z denarnimi žrtvami, čim več in čim na-tančnejša gospodarska poročila pa daje ra-dio-postaja, tem bolje je informirana tudi naša gospodarska javnost. Že iz tega razlo-ga je potrebno, da se število naročnikov na radio znatno zviša. In da je to mogoče, dokazuje

statistika radio-naročnikov po poklicih.

8395 radio-naročnikov, kolikor jih je ime-la ljubljanska postaja v juliju, se deli po poklicih tako-le:

Šole 89, društva 93, svobodni poklici 1301, duhovščina 209, kmetovalci 474, obrtniki 1656, uradniki 3039, trgovci 1085, delavci 195 ali skupaj 8141. Nadalje je bilo še 250 naročnikov v Medjimurju, 24 pa je bilo brezplačnih. Od 8141 abonentov biva 4335 v mestih, 3806 pa na deželi.

Največ naročnikov je torej med uradni-štvom in primeroma veliko med svobodni-mi poklici, dočim je odstotek naročnikov med gospodarskimi stanovi primeroma še nizek. Zlasti pa se mora zvišati tudi šte-vilo naročnikov na deželi, ki jih je mnogo manj ko v mestih. To zvišanje je tem bolj potrebno, ker se bo z večjim številom ra-dio-naročnikov dvignilo tudi kulturno živ-ljenje na vasi.

Novi oddajni program postaje.

Vodstvo naše radio-oddajne postaje je sedaj v rokah komisije, ki jo tvorijo, dr. Janko Tavzes, direktor pošte, dr. Milan Dular, ravnatelj velesijma, in Josip Ribičič, referent banske uprave; tajnik pa g. Anton Verč. Kakor že omenjeno je ta ko-misija sestavila nov in podrobno izdelan okvirni načrt programa radio-oddajne po-staje. Ta program se deli v dva dela: v pre-davateljski in v glasbeni. Tako nudi radio-postaja poleg mnogo poučnega tudi mnogo zabavnega programa. Poleg tega pa je pro-gram tudi vseskozi aktualen in baš v tem pogledu je nova uprava ukrenila mnogo hvalevrednih novosti. Tako naj v bodoče določajo vsebino predavanj po možnosti do-godki. Vesti o kakšnem potresu naj sledi predavanje o potresih, nove tehnične iz-najdbe naj pojasnujejo primerna predava-nja iz tehnike itd.

V dopolnilo v prejšnjem članku omenje-nega vodstva, oz. zborničnega aparata, naj omenim, da so po sedanjem stanju med častnimi predsedniki poleg imenovanih še gg.: Min. dr. Jakoncig, min. Frid. Stockin-ger, min. dr. Kramer, min. dr. Mohorič in min. dr. Šumenković. — Častni podpred-sedniki tudi še g. Momčilo Jurišič, pomoč-nik zun. ministra, in dr. Josef Wessely, predsednik dunajskega Handelsmusea. — Članov zborničnega sveta pa je 37, a med temi je — 26 Jugoslovancev (državljanov). Skoro vsi naši člani so v vodstvu zbornice.

Zaključujem to poročilo z željo, da bi zbudil med našim svetom več intenzivnega zanimanja za to prevažno ustanovo na Du-naju, ki je za nas še vedno eno najvaž-nejših tujih tržišč.

A. G-k.

Da bi bil glasbeni program tem boljši, je sedanja uprava povečala dosednji kvin-tet v orkester, ki je tudi v veliko pomoč našemu gledališču, ker je gledališki orke-ster za velika dela žal premalo številan.

Novi program radio-oddajne postaje je sestavljen tako-le:

I. Predavanja:

Znanstvena, enkrat na teden po 30 mi-nut; prav toliko časa je določeno tudi go-spodarskim, kmetijskim, gospodinjiskim in posebej še predavanjem za kmetijske go-spodinje. Pol ure na teden je določeno še za verska, sokolska, nacionalna, literarna in za predavanja odličnih osebnosti ter za poročila iz tujine. Za zdravstvena in delav-ska predavanja je določenih po 60 minut na mesec. Za prenose proslav pa 120 mi-nut.

Zabavnih predavanj bo 52 na leto po pol ure. Prav toliko glasbenih in o zun. poli-tičnih dogodkih. Jeziki se bodo poučevali 4krat tedensko po pol ure. Šolskih ur bo tedensko dvojne po pol ure. Ta predavanja je doslej financirala banska uprava, odslej bo tudi to breme morala prevzeti radio-postaja.

Otroški kotichek bo enkrat tedensko po pol ure, prav toliko bo tudi pogovorov s poslušalci, predavanj o tujem prometu in gimnastike.

Borzna poročila in gospodarske vesti bo oddajala postaja vsak dan po 5 minut, dnevne vesti pa 2krat tedensko po 5 mi-nut. Vsak dan bo oddajala postaja tudi vre-menska poročila, enkrat tedensko pa sport-na in o stanju cest.

Tako bo vsakdo zadostno informiran o vsem, kar se dogaja po svetu.

Glasbeni program.

Tu je v prvi vrsti omeniti instrumen-talne koncerte, ki se izvajajo povprečno 3 ure na dan. Večinoma izvajata te točke ra-dio-orkester, a tudi drugi. Posebno je ome-niti prenose sinfoničnih orkestrorov.

Tudi komorni glasbi je posvečena vsak teden poldruga ura. Cerkvena glasba bo vsak teden enkrat po pol ure. Šramel-orke-strom, harmonikam in tamburicam je na-menjena ena ura na teden, zborovemu pet-lju pa poldruga ura. Za vokalne koncerte sta poleg tega določeni še dve uri teden-sko, za kupleje pa pol ure. Tudi jazza bo dovolj, namreč poldrugo uro vsak teden, prav toliko tudi prenosov iz ljubljanske opere. Vsak torek in petek pa bosta še prenosa iz Beograda in Zagreba. Od časa do časa pa bodo tudi prenosi iz tujih radio-postaj.

Posebnost je pestra ura, ki bo vsak po-nedeljek in soboto med 20. in 23. uro. Pe-stra ura je namenjena zlasti zabavi, njen značaj pa je podan iz naslova.

Končno izpolnjujejo program tudi plošče, ki se bodo oddajale zlasti opoldne.

Program traja v delavnikih šest in pol ur, v nedeljah in praznikih pa 12 ur.

Mesečna naročnina znaša samo 25 dinar-jev, na dan torej le 83 par. Vsakomur je s tem omogočeno, da je radio-naročnik.

Načelo novega vodstva je, da je mogoče povečati število naročnikov le z dobrim programom. Je to edino pravilno stališče, kar dokazuje tudi dvig naročnikov celo v sedanjih dobi težke gospodarske krize.

Upamo, da bo naša javnost pravilno pre-cenila delo novega vodstva in z velikim povečanjem radio-naročnikov dala upravi sredstva za še nadaljnje zboljšanje spo-reda.

Po svetu

Nj. Vel. kralj in kraljica sta se z večjo spremstvom odpeljala v Rumunijo na pro-slavo 50-letnice dvorca Peleš.

Nj. Vel. kralj Karol je imenoval našega kralja za maršala romunske vojske.

Italijanski tisk mnogo komentira sest-nek Male antante ter pravi, da prejme de-Beneš najbrže pooblastilo, da se prične v imenu Male antante pogajati z Musso-linijem.

Jugoslavansko-bolgarsko društvo je bi-ustanovljeno v nedeljo v Beogradu. Isteg-dne je bila v Beogradu tudi otvorjena ra-stava bolgarskih umetnikov.

Pritožba zaradi Nemške hiše v Celju pred Društvom narodov je bila odložena.

Subotška pravna fakulteta je predlagala odboru norveškega parlamenta, da se le-tošnja Nobleva nagrada za mir podeli avstrijskim železničarjem, ki so preprečili tihotapljenje orožja na Madjarsko.

Jugoslavansko nabrežje v Gdinji. Polj-ski trgovinski minister je potrdil predlog pomorske uprave, da se eno od nabrežij v Gdinji imenuje Jugoslavansko nabrežje.

V Trstu nameravajo Združene države Sev. Amerike ustanoviti veliko skladišče za volno.

Pogajanja turških ministrov v Sofiji niso dosegla svojega namena. Podaljšani je bil le pakt o nevtralnosti na pet let, dočim je Bolgarska odbila tako pristop k grško-turškemu paktu ko tudi turško posredovanje v Moskvi.

Razorožitvena pogajanja so že toliko na-predovala, da je skoraj gotovo, da bodo Francija, Anglija, Italija in U. S. A. zastopale na konferenci isto stališče.

Nemčija zahteva po francoskih vesteh pravico da enako utrdi svojo vzhodno mejo, kakor je utrdila svojo Francija. Bombna le-tala bi se morala odpraviti, Nemčiji pa do-voliti enako število lovskih letal ko drugim velesilam. Kontrola med oboroževanjem bi morala pripadati le velesilam. Sicer pa Nemčija sprejema francoske razorožitvene predloge.

Daladier je izjavil angl. drž. podtajniku v zun. ministrstvu Edenu, da izgubita Ita-lija in Anglija kot podpisnice Locarnskega pakta pravico ugovora proti iniciativi Fran-cije v demilitarizirani coni Porenja, če ne bi takoj storile svojo dolžnost za razjasni-tev položaja. Francija je namreč predlo-žila dokumente o nemški kršitvi mirovni-h dogovorov.

Poljska vlada namerava predložiti Društvu narodov dokaze o tajnem oboroževa-nju Nemčije.

Angleška vlada je znova omejila pravice malteške vlade ter odredila revizijo vseh tujecev na Malti. Posledica te revizije bo izgon vseh italijanskih državljanov, ki uče italijanščino ali se politično udeležujejo.

Ožji svet voditeljev namerava ustanoviti v Nemčiji Hitler. Ta svet bi poenostavil vladno delo, koncentriral vso državno silo v tem svetu, da bi postale seje vlade čisto odveč. Ožji svet bi tvorili: Hitler, zunanji minister Neurath, gospodarski minister Schmitt in voj. minister Blomberg. Göring ne bi svetu pripadal, ker je njegova pozi-cija že premočna. Enako bi izpadel propa-gandni minister Göbbels.

Ameriško federalno vrhovno sodišče, ki ima pravico in dolžnost, da presoja, če so zakoni v soglasju z ustavo, je razsodilo, da je Rooseveltov gospodarski obnovitveni načrt v soglasju z ustavo, ker je v soglasju s pravilom, da je blaginja naroda najvišji zakon.

Herriot je nevarno obolel na ledvicah in dobil poleg tega še močno angino.

Francoski senat je odbil ratifikacijo spo-razuma z Avstrijo, po katerem bi Avstrija mogla uvoziti 12.000 vagonov rezanega lesa po znižani tarifi.

Na račun zaostalih davkov je prejela Madjarska od začetka avgusta pol milijona kvintalov žita. Madjarska hoče še izpopol-niti sistem plačevanja davkov v naturi.

Lipski proces postaja vedno večja bla-maža za nar. socialiste. Tako je van der Lubbe izjavil, da sploh ni poznal komu-nističnega poslanca Torglerja, kateremu so Hitlerjevci hoteli obesiti krivdo za požar parlamenta. Tudi zasliševanje obtoženih Bolgarov se je končalo s fiaskom za ob-tožbo.

Ameriška produkcija čevljev se je dvig-nila v avgustu na 32 milijonov parov ali za 60% več ko v lanskem avgustu.

Bojkot ruskega petroleja so sklenili v Južni Afriki.

Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

Finančne težave Rumunije

V noti rumunskega finančnega ministra na tuje upnike se prvič oficijalno navajajo podatki o finančnih težavah Rumunije. Med drugim se v tej noti pravi: Devizni zaklad emisijske banke znaša še vedno 35%, kolikor je določeno po zakonu, toda dejansko je kritje padlo že na 25%, ker so srednjeročna devizna posojila, ki so bila najeta v tujini, samo nominalno povečala devizni zaklad. L. 1933. je morala Narodna banka izdati deviz za 5678 milj. lejv, od tega za tuja posojila 2.690, prejela pa je vse leto le za 4.937 milijonov lejv deviz. Tudi državni proračun opozarja na nujnost znižanja tujih dolgov. Državni proračun je znašal še pred tremi leti skoraj 37 in pol milijard lejv in je bil letos znižan na 22 milijard. Večje znižanje proračuna ni več mogoče, a še po tem proračunu ni mogoče doseči predvidenih dohodkov, ki so zaostali v tej meri, da je treba računati z deficitom v višini 5 milijard. Že sedaj dolguje država na plačah uradnikom in dobaviteljem okoli 11 milijard. Ta višina se ne sme prekoračiti ali pa nastane resna nevarnost anarhije v upravi in zastoja v gospodarstvu. Edino poglavje, kjer je še mogoče doseči prihrankov, so tuji dolгови. To znižanje je tem bolj potrebno, ker je davčna obremenitev že tako visoka, da je sploh ni mogoče povečati.

Tudi tehnični svetovalec Rumunske narodne banke je izjavil tujim upnikom, da je popolnoma izključeno, da bi mogla Rumunija popolnoma zadostiti vsem svojim obveznostim v tujini.

AVSTRIJA IN TRZASKO PRISTANIŠČE

Dunajski »Der Tag« poroča, da so dobili avstrijski kolonialni trgovci te dni prvo ponudbo izvoznikov čaja iz Ceylona cif Trst. Takšnih ponudb doslej iz Trsta ni bilo in je zato to ponudbo smatrati kot prvi začetek aktiviranja avstrijske čezmorske trgovine skozi Trst. Govori se, da nameravajo angleške tvrdke postaviti v Trstu velika skladišča.

RUSKE DOBAVE LESA ITALIJI

V Rim so dospeli zastopniki sovjetske lesne produkcije, ki so se začeli pogajati za dobavo ruskega lesa Italiji. Zaenkrat gre za dobavo sirovo neobdelanega lesa, ki bi se obdelal v Italiji.

FORD SE JE UDAL, A NOČE TEGA PRIZNATI

Vodstvo Fordovih tvornic v Detroitu je sporočilo, da se bo prihodnji teden delalo le 32 ur na teden, a da ostane zaslužek delavcev sededa isti. Novi skrajšani delovnik naj bi veljal zaenkrat šest tednov. Če se ne bi obnesel, bi se zopet uvedel 40-urnik. Ford je bil v nasprotju z Niro samo glede delovnega časa, ker velja po zahtevah Rooseveltovega obnovevnege načrta za avtomobilsko industrijo 35 urni delovnik in ne 40 urni, kakor je veljal v Detroitu. Sedaj pa je Ford mesto 35 urnika

uvedel 32 urnik in s tem storil več, kakor za zahteva Nira. Svoje delavce pa plačuje Ford že itak boljše, kakor pa zahteva Nira. Ford je torej vse pogoje, ki jih zahteva Nira, več ko izpolnil, vseeno pa objavlja, da kodeksa za avtomobilno industrijo ne bo podpisal.

IZVOZ HMELJA IZ ČEŠKOSLOVAŠKE

V letu 1932/1933 je izvozila Češkoslovaška 123.000 centov (po 50 kg) hmelja v vrednosti 120 milijonov Kč. Prejšnje leto ga je izvozila sicer mnogo več, namreč 188.000 stotov, a je bila vrednost izvozenega hmelja mnogo manjša, namreč le 69 milijonov Kč. Dvig cen je povzročil torej za 51 milijonov večji donos, čeprav je izvoz po količini padel za 34%. Največ hmelja je šlo v Francijo, namreč 24,7%, potem v Belgijo 20,9%, Nemčijo 19,2% in Združene države Sev. Amerike 16,5%. Po vrednosti pa je bil ameriški izvoz na prvem mestu, ker je plačala Amerika za stot hmelja 1363 Kč, dočim je plačala Francija le 817 Kč. Francija je dobila torej hmelj dosti ceneje ko po povprečni ceni, ki je znašala 1000 Kč za stot.

Razno

KOPALNE OBLEKE IZ STEKLA

To je najnovejša senzacija, ki prihaja iz Londona. Posrečilo se je namreč iznajti steklo, ki ga je mogoče tkati in ki se ne zlomi. Novo steklo je mogoče tudi poljubno barvati in bi torej kopalne obleke iz stekla zakrivale telo, kakor vsaka druga kopalna obleka. Imele bi pa to prednost, da propuščajo solnčne žarke, vendar pa le obvarujejo telo pred solnčarico. Tkano steklo uporabljajo že v veliki meri za zavijanje blaga.

Besedi »amen« in »aleluja« sta prepovedani na Saksonskem kot židovski. Mesto »amen« morajo reči verniki v cerkvi. Tako je, mesto aleluja pa »Naj bo hvaljen, Gospod!«.

21.600 steklenic piva so na Holandskem izlili v reko. V Newyorku so namreč sprejem piva odklonili, nakar je bilo poslano nazaj na Nizozemsko. Pivo pa je bilo za holandski okus mnogo preslabotno in zato so vsega izlili v reko. Šest delavcev je ves dan praznilo steklenice in izlivalo pivo v reko. Ko so ponudili ljudem to pivo, so vsi ogorčeno odklonili, da bi pili tako slabotno pivo.

Hitler se pojavlja v Newyorku na odru v komediji »Kultur«. V tej igri se mora Hitlerju izvršiti transfuzija krvi. Zdravnik najde zdravega mladega moža, ki da kri za transfuzijo. V končni sceni pade Hitler v nezavest, ko izve, da je bil mladenič, ki je dal kri za transfuzijo Žid in je torej Hitler »inficiran« od židovske krvi.

Najbolj čuden davkoplačevalec je gotovo neki razbojnik na Poljskem. Te dni je poslal ta razbojnik po posrečenem poslu davčni upravi 25 zlotov na račun pridobnine. V spremnem pismu sporoča davčni upravi, da smatra za svojo patriotsko dolžnost, da pravilno plačuje davke od svojega obrta.

Prvi bolgarski tonfilm bodo te dni predvajali v Sofiji. Film je patriotski in se imenuje »Vstaja sužnjev«. Obravnava življenje bolgarskega rodoljuba Vasil Levskega, ki so ga l. 1876. ubili Turki.

ANGLEŠKI RIBOLOV

Stara angleška industrija lova na slanike in njih soljenja propada. Letno poročilo ministrstva za poljedelstvo in ribolov, objavljeno koncem avgusta, je prav žalostno. Vsled inozemskih omejevanj uvoza je inozemsko povpraševanje hudo padlo. Zadnje leto je angleški izvoz padel za 282.000 angl. centov. Vzhodno-angleško ribiško brodogradništvo za lov na slanike se je zmanjšalo za 150 ladij. Edina panoga ribolova, ki je kazala kaj procvita, je bilo konzerviranje rib, ki je še v povojih. Vendar kaže, da je bodočnost angleškega ribolova v konzerviranju in da bodo sardine in tunina nadomestili slanike.

»SLUŽBENI LIST«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 23. septembra objavlja med drugim: Pravilnik o pobiranju cerkvenih taks za uradna dejanja jerarhijskih in samoupravnih oblastev, teles in organov srbske pravoslavne cerkve — Razne mednarodne ratifikacije — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Irzna poročila

CENE NA TUJIH SADNIH TRGIH

Poročilo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine o stanju na tujih sadnih trgih dne 23. 1. m.

Dunaj: Na trg je prišlo 28 vagonov naših suhih češpelj, ki so se prodajale po 26 do 28 grošev, oziroma po 2,25 do 2,45 Din za kilogram. Manjše količine češpelj boljše kvalitete so se prodajale po 32 do 33 grošev, slabše pa po 23 do 25 grošev. Račun se, da je ostalo dne 22. in 23. septembra nepredanih 40 vagonov naših češpelj. Za se znova opozarjajo izvozniki, da na Dunaj ne pošiljajo češpelj, dokler se situacija ne razčisti in razprodajo stare zaloge.

Praga: Danes je prispelo na praški trg 28 vagonov naših svežih češpelj, ki so se prodajale po 130, odnosno po 281 Din za sto kil. Tendence je zelo izpremenljiva.

Varšava: Povprečna cena za naše češpelje je 68 zlotov ali 562 Din za sto kil.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Torek, dne 26. septembra: Zaprt.

Sreda, dne 27. septembra: Sv. Ivana. Premiera, Red B.

Četrtek, dne 28. septembra: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Red Četrtek.

Petek, dne 29. septembra: Zaprt.

Opera, začetek ob 20.

Torek, dne 26. septembra: Zaprt.

Sreda, dne 27. septembra: Luiza. Red Sreda.

Četrtek, dne 28. septembra: Pikova dama. Red A.

Petek, dne 29. septembra: Zaprt.

... in pred vsem deca

bi morala piti dobro mleko s Kathreiner Kneippovo sladno kavo in Pravim »Frankom«!

Vprašajte Vašega hišnega zdravnika!

ZAHVALA.

Vsem, ki so z nami čustvovali in izrekli ustna ali pismena sožalja, ko nas je zapustil nenadomestljivi, prirčno ljubljeni in nepozabni soprog, oče, sin, brat itd., gospod

dr. Mario Dobrila

generalni tajnik ljubljanske borze

najlepša zahvala. Globoko in vdano se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, gospodu komandantu Drav. div. oblasti brig. generalu Čukavcu in častniškemu zboru, gospodu zastopniku bana Drav. banovine načelniku dr. Rudolfu Marnu, predsedniku borze gospodu Dragotinu Hriharju, predsedniku trgovske in obrtne zbornice gospodu Ivanu Jelačinu, predstavnikom banknih in denarnih zavodov in vsem ostalim zastopnikom gospodarskih korporacij.

Iskreno zahvalo dolgujemo: Rotary klubu za polnoštevilno udeležbo in za ganljive besede gospoda Kavčiča ob odprtem grobu, številnim pevcem pod vodstvom gospoda pevovodje Prelovca za ubrane žalostinke, vsem darovalcem vencev in cvetja, spleh vsem, ki so nas tolažili v teh bridkih urah, spremljali blagopokojnega na poslednji poti ali nam kakorkoli lajšali bolest slovesa. — Vsem ponovna iskrena hvala!

Žalujoči ostali.

Trgovci in industriji!

Trgovski list

se priporoča za inseriranje!

KLISEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše

ST. DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

VELETRGOVINA A. ŠARABON V LJUBLJANI

priporoča špicerijsko blago, več vrst žganja, moko ter

deželne pridelke, kakor tudi raznovrstno rudniško vodo

Lastna pražarna za kavo in mlini za dišave z električnim obratom

Telefon št. 2666 Ceniki na razpolago!

Trgovci! Naročajte blago pri tvrdkah, katere oglašajo v „Trgovskem listu“!

Brzjavljavi: Krispercoloniale Ljubljana — Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale Lastnik: Josip Verlič

Veletrogovina koloni-

jalne robe.

Velepražarna kave.

Mlini za dišave.

Gočna postrežba.

Ljubljana

Dunajska cesta 33

Ustanovljeno leta 1840

Zaloga špirta, raznega žganja in korjaka.

Mineralne vode.

Ceniki na razpolago